



בסימן
50
לאיחוד ירושלים

שבוע
חמד
תשע"ז
בית חינוך כמשפחה

אגודת יידי
החמ"ד

בס"ד

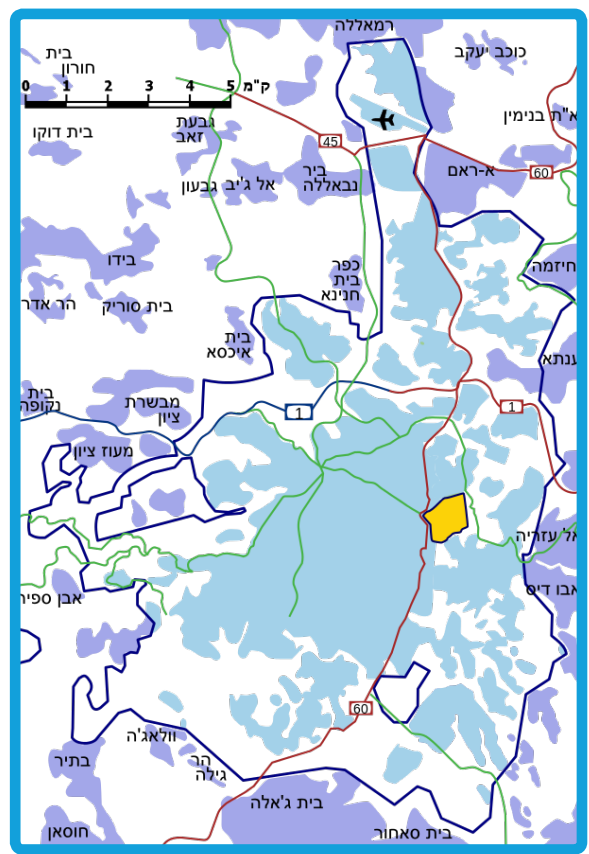
"קול ישראל מירושלים" - כל ישראל - לירושלים

כולנו יודעים שכאשר אנחנו עומדים בתפילה אנחנו פונים לכיוון ירושלים. בלימוד שלנו היום ננסה להבין למה אנחנו עושים זאת, ומה ניתן ללמוד מכך על התפילה ועל ירושלים.

שלב א'



עיינו במפת הארץ וסמנו היכן נמצא בית הספר שלכם. שימו לב היכן נמצאת ירושלים. מתחו קו מבית הספר שלכם, לירושלים. אם בית הספר שלכם נמצא בירושלים, מתחו קו ממנו לרובע היהודי (הרובע היהודי מסומן בצהוב). לאיזה כיוון אתם מתפללים? צפון \ דרום \ מזרח \ מערב שימו לב שאף שנהוג לחשוב שכל עם ישראל מתפלל לכיוון מזרח, זה לא מדוייק. מי שגר בצפת מתפלל לכיוון דרום, מי שגר בבאר שבע מתפלל לכיוון צפון-מזרח וכן הלאה.





שלב ב'

מה המקורות לתפילה לכיוון ירושלים?
נקרא את הפסוקים הבאים מחנוכת בית המקדש הראשון. שלמה פונה לקב"ה, והקב"ה עונה לו:

תשובת ה'	בקשת שלמה מה'
מלכים א', פרק ט': (ג) ויאמר ה' אליו, שמעתי את-תפלתך ואת-תחנונתך אשר התחננתה לפני-הקדשתי את-הבית הזה אשר בנתה, לשום-שמי שם עד-עולם; והיו עיני ולבי שם, כל-הימים.	מלכים א', פרק ח': (ט) להיות עינך פתוח אל-הבית הזה, לילה ויום, אל-המקום, אשר אמרת יהיה שמי שם-לשמע, אל-התפלה. (ל) ושמעת אל-תחנונת עבדך, ועמך ישראל, אשר יתפללו, אל-המקום הזה; ואתה תשמע אל-מקום שבתך, אל-השמים.

התבוננו בטבלה וסמנו את המילים שחוזרות על עצמן גם בבקשת שלמה וגם בתשובת ה' (לפחות 7 זוגות של מילים שנמצאות ב-2 התפילות!). מתוך הפסוקים האלו אנחנו לומדים כי 'המקום' שבו נמצא בית המקדש הוא מקום שדרכו עם ישראל פונה לקב"ה. ממקום זה הקב"ה קשוב לעם ישראל, הוא רואה את צרכיהם ושומע

שלב ג'

הרעיון הזה מופיע גם בגמרא במסכת ברכות בדף ל, עמוד א'. קראו את הגמרא וסמנו בטוש מדגיש את הציטוטים. לאחר מכן השלימו את הטבלה שמסכמת את הגמרא:

היה עומד בחוץ לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל
שנאמר: "והתפללו אליך דרך ארצם" (מלכים א', ח', מ"ח).
היה עומד בארץ ישראל יכוין את לבו כנגד ירושלים
שנאמר "והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת" (מלכים א', ח', מ"ד).
היה עומד בירושלים יכוין את לבו כנגד בית המקדש
שנאמר "והתפללו אל הבית הזה" (דברי הימים ב', ו', ל"ב).
היה עומד בבית המקדש יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים
שנאמר והתפללו אל המקום הזה (מלכים א', ח', ל"ה).
היה עומד בבית קדשי הקדשים יכוין את לבו כנגד בית הכפורת.
היה עומד אחורי בית הכפורת יראה עצמו כאילו לפני הכפורת.
נמצא עומד במזרח - מחזיר פניו למערב





במערב – מחזיר פניו למזרח
 בדרום מחזיר פניו לצפון
 בצפון מחזיר פניו לדרום
 נמצאו כל ישראל מכוונין את לבם למקום אחד.
 אמר רבי אבין ויש אומרים ר' אבינא:
 מדוע שונה הפסוק "כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות"
 תל (=הר) שכל פיות פונים בו:

המקום שבו עומד המתפלל	לאיזה מקום המתפלל מכוון את תפילתו בכל מצב?
בחוץ לארץ	
בארץ ישראל	
בירושלים	
בבית המקדש	
בקדש הקדשים	
מאחורי הכפורת	
במזרח	
במערב	
בדרום	
בצפון	

נעיין עוד קצת בגמרא שלמדנו:

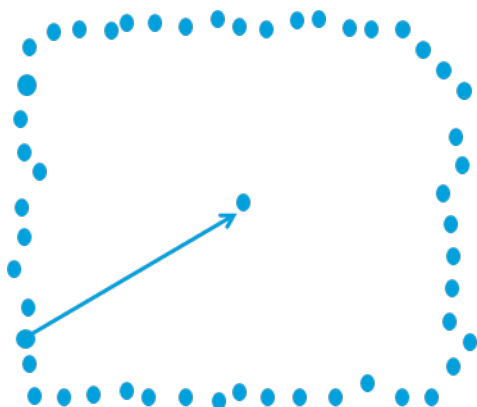
1. מהי הנקודה המרכזית והקדושה ביותר שאליה מתפללים? _____

למה מתפללים דווקא לכיוון נקודה זו?
 (רמז: פתחו את ספר שמות, פרק כ"ה, פסוק כ"ב, ועיינו שם).

2. שאלת אתגר: אחד משבעים השמות של ירושלים הוא השם "תלפיות". בשתי השורות האחרונות של המקור בגמרא מפורש שם זה. מדוע ירושלים נקראה 'תל-פיות' לפי הגמרא?

3. הגמרא אומרת: "נמצאו כל ישראל מכוונין את לבם למקום אחד".
 עיינו באיור המופיע בעמוד הבא ומתחו קווים מהנקודות שבהיקף אל עבר הנקודה המרכזית.





לאחר שמתחתם קווים מהנקודות הרחוקות אל הנקודה המרכזית, נסו לראות מה קורה במרכז... מצירוף הקווים הדקים הרבים שנמתחו נוצר מרכז גדול ומשמעותי יותר. כעת דמיינו שכל קו הוא תפילה של אדם בודד. מה קורה כשכל התפילות של כל עם ישראל מתלכדות בירושלים? ירושלים הופכת למרכז של עוצמה רוחנית ושל חיבור בין כל עם ישראל זה לזה, ויחד כעם לקב"ה. כפי שראינו בגמרא: "נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד".

שלב ד'

הרעיון שכל עם ישראל מכוון את תפילותיו ומאוויו לירושלים מופיע במקורות שלנו לאורך הדורות. נציג רק דוגמה אחת: רבי יהודה הלוי חי בספרד לפני כ-1000 שנים, והוא כותב:

"לְבִי בְּמִזְרַח וְאַנְכִי בְּסוּף מִעֶרֶב / אֵיךְ אֶטְעֶמָה אֶת אֲשֶׁר אֶכֶל וְאֵיךְ יַעֲרֵב..."

בדברים אלו הוא מבטא את הגעגועים הרבים שלו לארץ ישראל (שימו לב לסימנת 'רב' בכל משפט), וכי מרוב געגועים הוא אפילו לא מסוגל להנות מהאוכל שהוא אוכל.

גם הרב גורן, שנפטר לפני שנים ספורות, מתאר, שכאשר הגיע לירושלים בהיותו ילד בן 10, הרגיש עוצמה וקדושה שונות מכל מה שחווה אי פעם:

"הדבר הראשון שאבא עשה בהגיעו לירושלים, עוד לפני שהתחיל לדאוג לדירה ולשאר הדברים, היה לקחת אותי ואת אחי הגדול לכותל המערבי. הייתה זו הפעם הראשונה בחיי שהגענו לכותל המערבי, בקיץ תרפ"ח, 1928.

הלכנו לכותל המערבי דרך השוק. במקום לפנות לסמטה המובילה לכותל המשכתי ישר והגעתי לשער השלשלת ולהר הבית. הרגשתי שם ממש כאילו השכינה שורה עלי, וכאילו ראיתי מלאכים פורחים באוויר. מאז אני חש קשר מיוחד, עמוק וחזק להר הבית.

הגענו לכותל, והרגשתי כאילו רוח אחרת חדרה אל ליבי. בכפר הרי לא רציתי ללמוד, ואולי אף הייתי המנהיג של כל החבר'ה הצעירים שקראנו להם 'הבריונים'. התעסקתי עם כל דבר רק לא עם לימוד, ודאי שלא לימוד תורה. בכותל, הרגשתי פתאום כאילו מן השמיים נחה עלי איזו רוח שונה. חזרנו מן הכותל והרגשתי שאני ילד שונה לגמרי, לא אותו הילד שהיה בכפר"

(בעז ותעצומות עמ' 51).

גם אנחנו יכולים לחוש בתפילתנו לכיוון ירושלים ומקום המקדש את אותה קדושה מיוחדת; את הקדושה שנובעת מכך שכל עם ישראל מכוון את ליבו לאותו המקום, ואת הקדושה שנובעת מירושלים עצמה, שהיא מקום ש"עיניו וליבו של הקב"ה" שם כל הזמן.

